Länsstyrelsen Västerbotten

Datum
2026-11-17

Diarienummer
7619-2026

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte

Er beteckning: Ds 2026:18

Sammanfattning

Länsstyrelsen Västerbotten tillstyrker i huvudsak de förslag som presenteras i promemorian Slutredovisning av tilläggsuppdraget om stärkt samverkan mellan socialtjänst och barn- och ungdomspsykiatri i brottsförebyggande syfte. Utredningen belyser ett viktigt utvecklingsområde och lämnar flera förslag som kan stärka det brottsförebyggande arbetet för barn och unga genom en mer sammanhållen och kunskapsbaserad samverkan mellan kommuner och regioner.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att tidiga, samordnade och kunskapsbaserade insatser är avgörande för att förebygga att barn och unga utvecklar eller befäster ett normbrytande eller kriminellt beteende. Förslagen om nationellt kunskapsstöd, regionala konsultationsfunktioner, vidareutveckling av SSPF samt utveckling, spridning, förvaltning och uppföljning av SSPF och SIG bedöms sammantaget kunna bidra till en mer likvärdig och effektiv samverkan mellan berörda aktörer.

Länsstyrelsen vill samtidigt betona vikten av att förslagen samordnas med den pågående utvecklingen inom Bob (barn och unga i organiserad brottslighet) och andra relevanta samverkansstrukturer. Befintliga strukturer bör tas till vara och samspelet mellan olika initiativ behöver tydliggöras för att undvika parallella processer och skapa förutsättningar för ett effektivt och långsiktigt genomförande.

Sammantaget bedömer Länsstyrelsen Västerbotten att utredningens förslag utgör ett viktigt steg mot ett mer samordnat stöd till barn och unga i riskzon för kriminalitet. Förutsättningarna för genomförandet

skulle dock stärkas genom en tydligare regional stödstruktur där länsstyrelserna ges en mer aktiv och samordnande roll.

12.2 Ett nationellt kunskapsstöd till regioner och kommuner samt lättillgängliga kunskapshöjande insatser

Länsstyrelsen ser positivt på förslaget om nationella kunskapsstöd och kunskapshöjande insatser, vilka kan bidra till mer likvärdiga arbetssätt och stärkt samverkan mellan berörda aktörer. Stödet bör i så fall omfatta kunskap om olika former av våld, inklusive våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck samt sexuell exploatering. Kunskapsstödet bör även belysa hur kön, funktionsnedsättning och socioekonomiska förutsättningar kan påverka barns och ungas risker, behov och tillgång till stöd.

Länsstyrelsen bedömer att frågor om sekretess och informationsdelning är en av de största praktiska utmaningarna i samverkan kring barn och unga i riskzon. Det nationella kunskapsstödet bör därför innehålla konkret vägledning kring hur bestämmelser om sekretess, samtycke och informationsutbyte ska förstås och tillämpas i vanligt förekommande samverkanssituationer. Trots de sekretessbrytande bestämmelser som infördes 2025 kvarstår osäkerheter kring regelverkets tillämpning, samtidigt som hälso- och sjukvårdens sekretess omfattas av andra förutsättningar. För att stärka samverkan mellan kommuner, regioner och övriga aktörer behövs därför ett förtydligat nationellt stöd som bidrar till en rättssäker och ändamålsenlig informationsdelning.

Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma att nationella strukturer i sig inte är tillräckliga om förutsättningarna för vård, stöd och specialistkompetens ser olika ut mellan olika delar av landet. Detta gäller särskilt i glesbygds- och landsbygdskommuner, som flera kommuner i Västerbottens län, där långa geografiska avstånd, begränsad tillgång till specialistkompetens och ett mindre befolkningsunderlag kan medföra särskilda utmaningar för både samverkan och tillgång till tidiga insatser. För att uppnå en verkligt likvärdig tillämpning behöver kunskapsstödet och de regionala stödfunktionerna utformas med hänsyn till dessa förutsättningar och vara anpassade för kommuner med varierande storlek, resurser och organisatoriska förutsättningar.

12.4 Vidareutveckla samverkansformen SSPF samt utveckla, sprida, förvalta och följa upp arbetet med SSPF och SIG

Länsstyrelsen ställer sig bakom förslaget att utveckla SSPF och SIG. Samverkansformerna skapar förutsättningar för tidig upptäckt, gemensam lägesbild och samordnade insatser från socialtjänst, skola, polis och region. Ett ökat deltagande från regionen är särskilt viktigt för att stärka kopplingen mellan det brottsförebyggande arbetet och insatser som rör hälso- och sjukvårdskompetens som ofta är central för målgruppen. Även här vill Länsstyrelsen betona behovet av vägledning för hur samverkan och informationsutbyte kan ske inom ramen för gällande lagstiftning. Detta är särskilt viktigt eftersom hälso- och sjukvårdens sekretess inte omfattas av de sekretessbrytande bestämmelser som infördes 2025, vilket kan skapa osäkerhet i samverkan mellan berörda aktörer.

Länsstyrelsen Västerbotten vill framhålla att länsstyrelserna redan idag har en viktig roll i att stödja utvecklingen av lokala samverkansformer för brottsförebyggande arbete, däribland SSPF, SIG och Bob. Utifrån det skulle länsstyrelsen i större utsträckning kunna användas som statlig regional stödstruktur för att samordna insatser, minska parallella processer och stärka det lokala genomförandet.

Ett sådant uppdrag skulle stärka förutsättningarna för ett långsiktigt, likvärdigt och hållbart genomförande i hela landet samt bidra till att olika nationella satsningar samordnas på regional nivå.

Övriga synpunkter

Länsstyrelsen vill även understryka vikten av att arbetet integreras med det långsiktiga ANDTS-arbetet (alkohol, narkotika, dopning, tobak- och nikotinprodukter samt spel om pengar). Forskning och erfarenhet visar att riskfaktorer för normbrytande beteende, psykisk ohälsa, skolfrånvaro, skadligt bruk och kriminalitet ofta sammanfaller. Ett effektivt brottsförebyggande arbete förutsätter därför ett samlat perspektiv där kommunernas och regionernas insatser inom ANDTS-området samordnas med arbetet för att förebygga barns och ungas involvering i kriminalitet. Genom en nära samverkan mellan kommunernas förebyggande och sociala arbete samt regionernas hälso- och sjukvårdskompetens skapas bättre förutsättningar att tidigt

identifiera riskfaktorer, erbjuda samordnade insatser och ge barn och unga ett sammanhållet stöd. Arbetet med SSPF, SIG, Bob och andra samverkansformer bör därför ses som en del av ett arbete där ANDTS-frågorna utgör en komponent.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av Magnus Hansson med Gabriella Sjöström Green som föredragande.